

Kak denešnji turopolski kajkavski pisci pišeju?

Kuzmić, Boris

Source / Izvornik: **Škrijna turopolska, 2020, 3, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:488062>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-12**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

TUROPOLSKI JÊZEK I OBIČAJI

Kak denešnji turopolski kajkavski pisci pišeju?

*Boris Kuzmić,
Zagreb*

Del prvi

Naj mi denešnji čtavci teksta teroga pišem ne zamériju ak ni onakof kakof bi sami šteli.

Vu ovom članku štel bi prikazati kakvum kajkavščinum pišeju denešnji turopolski pisci. Mam bum rastumačil kakvim jezikom oni pišeju. Čim se neki pisec sedne za stol i počne nekaj pisati na svom dijalektu mam se ta poezija ili proza prozove zavičajnum ili dijalektalnum ili kojekak drukčeše, al u biti stvar je puno kompliciraneša nek se f prvi mah misli. Pisajne književnoga dela kombinacija je sega i sačega. To je delatnost možđaneh teri kalkuleraju kak bi se nekaj moglo reči.

Prvo, saki dijalektalni tekst mora nastati na nektere domače podloge, na domačoj reči dotičnoga sela, zaselka ili panoge nekog sela. Saki pisec najbolše pozna svoj materinski govor, pa tak i naši pisci z Turopola.

Drugo, važno je i kaj su i kakva su književna dela na kajkavščine naši pisci čitali. Treba znati da je književna kajkavščina jeden, a denešnji turopolski dijalekt drugi del iste priče.

Treće je, i ne menje važno, kak se štokavščina vlekla v kajkavščinu, odnosno je li vpliv štokavščine veći od čuvajna kajkavske starine.

Mene se meni da je pisajne kniževnoga dela na turopolskom dijalektu kombinacija seh treh delov tere sem spomenul. Vu prvom delu štel bi naglasiti f čem se denešnji turopolski pisci slažeju. Za analizu bum zel samo crte kaj se glasova tiču. Naj mi ne zameriju pisci tere nisem ili ne bum spomenul, jer sem zel samo neke autore za analizu (Josipa Kovačevića, Đurđu Jandriš Parać, Jasnu Vugu, Slavicu Sarkotić, Stjepana Viteza i Željku Cvetković).

Došel sem do zaključka da se naši pisci slažeju v jedenajst glasovnih crtah. To su glasovne crte tere si denešnji turopolski pisci imaju i saku od tih crt ovde bum prikazal:

1) Prva od njih je glas *e* na mestu gde i štokavci imaju *e*, al čakavci moreju imeti *a*, npr. *jatra*, *počati*, *žati*, *prijati*. Si naši pisci na tom mestu imaju *e*, npr. *ime*, *mesec*, *se*, *zeti*, *žejen*, *jezik*, *zajec*, *žeti*, *prijeti*;

2) Dale, tam gde štokavci imaju *pro-* kod nas se javla *pre-*, npr. *prekljati*, *prečitati*, *prejti*, *prešćenje*, *prekleti*;

3) Gublejne glasa *o* na kraju reči takodjer je njihova zajednička crta, npr. *kak*, *tak*, *kam*, *nekam*, *rad*, *neg*, *jednak*, *sim*;

4) De štokavci razlikuju *č* i *ć*, naši pisci imaju *č*, npr. *več*, *noč*, *oču*, *očes*, *oče*, *večinom*, *pomoči*, *sreča*, *plača*;

5) Početno *ht-* naši turopolski pisci pišu sa *št-*, obično kod glagola *hteti* (*šteti*) npr. *štel*, *štela*, *štelo*, *šteli*, *štele*, *štela*;

6) Proteza, iliti glas teri se vumeče pred samoglasnik, imaju si naši turopolski pisci, npr. *vura*, *vušiv*, *vuvo*, *vusnica*, *vudriti*, *vučiti*, *vuzlati*, *vuzek*;

7) Završno *-l* navek se čuva, tj. nigdar se ne mejna v *o*, npr. *prečital*, *osel*, *posel*, *išel*, *miluval*, *ošamutil*, *misel*, *smisel*, *zibal*, *žal*;

8) Istovremeno se moreju se tri varijante najti v ostvarajih *nj*, *n* ili *jn*, npr. *krošnja*, *njegov*, *njegva*, *prošćenje*, *konj*; *negov*, *negva*, *kniga*, *spominati*, *ogen*, *svina*; *korejne*, *škrijna*, *svijna*, *kojn*;

9) Tam de štokavci imaju *št*, naši pisci imaju *šč*, npr. *sloboščina*, *plemenščina*, *koščica*, *iščeš*, *iščete*, *ognišče*, *popuščati*, *obaveščen*, *ščipati*;

10) Kod glagola *moči* prezent navek glasi, tj. *ž* se mejna v *r*: *morem*, *moreš*, *more*, *moremo*, *morete*, *moreju*, *moru*, a negirani *nemrem*, *nemreš*, *nemre*, *nemremo*, *nemrete*, *nemreju*, *nemru*. Ista se promena javla i u drugih

rečih, npr. *nigdar*, *nigdarek*;

11) Ako štokavci imaju glagolske oblike *doći*, *dođem*; *poći*, *pođem*, onda pak si naši turopolski pisci imaju oblike *dojti*, *dojdem*; *pojti*, *pojdem*.

Treba reči da je puno više crta tere jesu zajedničke v dva ili tri autora, ali nisu svim jer za njih nema potvrđ.

Vu **drugom delu** bum prikazal v terim glasovnim crtam se naši denešnji turopolski kajkavski pisci razilaziju i s tim bum završil pripovest o glasoslovlju. Do sledećeg dela, lepi pozdrav šelem sem Turopolkam i Turopolcem!

Boris Kuzmić,
bivši Goričanec, a sad Zagrebec, vu srcu i duše navek Turopolec